

Nr 9

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition rörande ratifikation av två provisoriska europeiska överenskommelser om social trygghet och en europeisk konvention om social och medicinsk hjälp samt tilläggsprotokoll till dessa avtal.

Genom en den 7 januari 1955 dagtecknad proposition, nr 53, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att godkänna ratifikation av

dels provisorisk europeisk överenskommelse om social trygghet vid ålderdom och nedsatt arbetsförmåga samt för efterlevande,

dels provisorisk europeisk överenskommelse om social trygghet, dock ej vid ålderdom och nedsatt arbetsförmåga eller för efterlevande,

dels europeisk konvention om social och medicinsk hjälp,

dels ock tilläggsprotokoll till dessa avtal.

I fråga om texten till avtalen och tilläggsprotokollen, vilken är avfattad på engelska och franska språken, ävensom beträffande översättning därav till svenska språket, får utskottet hänvisa till den vid propositionen fogade bilagan.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att riksdagen godkänner ratifikation av vissa europeiska avtal, som utarbetats inom Europarådet och som innefattar dels två provisoriska överenskommelser om social trygghet, den ena om social trygghet vid ålderdom och nedsatt arbetsförmåga samt för efterlevande, den andra rörande de grenar av social trygghet, som avser sjukdom, moderskap, yrkesskador, arbetslöshet samt familjebidrag och begravningshjälp, dels en konvention om social och medicinsk hjälp, dels ock tilläggsprotokoll till dessa avtal, innebärande att avtalen, som omfattar medborgare i Europarådets medlemsstater, även skall tillämpas på flyktingar. Dessa avtal jämte tilläggsprotokoll har undertecknats av Sverige den 11 december 1953 men blir bindande först efter ratifikation.

Huvudprinciperna i de båda provisoriska överenskommelserna är att varje land, som är medlem av Europarådet, skall likställa medborgare i de andra medlemsstaterna med sina egna medborgare när det gäller tillämp-

ningen av vederbörande lands lagstiftning om de sociala förmåner, som omfattas av överenskommelserna, samt att varje land skall låta alla medborgare i medlemsstaterna få draga fördel av de konventioner om social trygghet, som slutits mellan två eller flera av länderna. I överenskommelserna anges närmare å vilka sociala trygghetsgrenar och på vilka bilaterala eller regionala överenskommelser dessa principer skall tillämpas, varjämte vissa begränsningar uppställas i fråga om principernas genomförande. Konventionen om social och medicinsk hjälp är också uppbyggd på likställighetsprincipen men saknar motsvarighet till vad som i överenskommelserna stadgats därom att andra medlemsstaters medborgare skall få draga fördel av konventioner mellan två eller flera av länderna.

Inledning

Europarådet har enligt sin stadga till syfte att åstadkomma en fastare enhet mellan medlemsstaterna för att bl. a. underlätta dessa staters sociala framsteg. Såsom ett led i förverkligandet av detta mål har Europarådet upptagit arbetet på att inom medlemsstaterna främja genomförandet av principen om utlänningars jämställande med landets egna medborgare i fråga om rätten till sociala förmåner. Förevarande avtalskomplex, som omfattar två provisoriska europeiska överenskommelser om social trygghet och en konvention om social och medicinsk hjälp samt tilläggsprotokoll till dessa avtal avseende flyktingar, är ett resultat av detta arbete. Principen om likställighet har emellertid ej blivit helt genomförd i avtalen; i många avseenden ger dessa de fördragsslutande länderna möjlighet att uppställa vissa förutsättningar för att en utlänning skall få åtnjuta förmåner som här avses.

Likställighetsprincipen har tidigare kommit till uttryck i ett antal bilaterala och multilaterala konventioner mellan olika länder. Härvidlag märkes särskilt två mellan Belgien, Frankrike, Luxemburg, Nederländerna och Storbritannien (Brysselpaktländerna) slutna konventioner, den ena rörande social trygghet och den andra om social och medicinsk hjälp. Det är med utgångspunkt från dessa båda konventioner som arbetet på förevarande Europarådsavtal bedrivits. Den förstnämnda av dessa konventioner är emellertid konstruerad som en ramkonvention till de bilaterala konventioner rörande social trygghet, som finnes mellan alla Brysselpaktländerna. En motsvarande ramkonvention för samtliga Europarådsländer skulle innebära, att ett nät av bilaterala konventioner först skapades mellan alla dessa länder. Europarådet har rekommenderat medlemsstaterna att snarast sluta dylika konventioner med varandra. I avvaktan på fullföljandet av det tidsödande arbetet att skapa ett nät av dylika konventioner har emellertid Europarådet föreslagit, att två såsom provisoriska betecknade överenskommelser om social trygghet skall ingås, vilka i vissa huvuddrag skall reglera utlänningars sociala ställning i medlemsstaterna.

Avtalen och de därtill hörande tilläggsprotokollen har den 11 december 1953 undertecknats av förutom Sverige jämväl Europarådets övriga fjorton medlemsstater, d. v. s. Belgien, Danmark, Frankrike, Förbundsrepubliken Tyskland, Grekland, Island, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Saar, Storbritannien och Turkiet.

Hittills har avtalen ratificerats av Irland, Norge, Saar och Storbritannien, varjämte Danmark ratificerat avtalen med undantag av tilläggsprotokollen till de provisoriska överenskommelserna.

Avtalen underställdes, innan de slutliga texterna fastställdes, de olika medlemsstaterna i Europarådet för granskning. I samband därmed har i Sverige hörts pensionsstyrelsen, socialstyrelsen, riksförsäkringsanstalten och arbetsmarknadsstyrelsen över de två provisoriska överenskommelserna samt socialstyrelsen och medicinalstyrelsen över konventionen om social och medicinsk hjälp.

Departementschefen

Föredragande departementschefen, statsrådet Sträng, har i propositionen uttalat, att det givetvis är önskvärt, att Sverige såsom medlem av Europarådet ratificerar dessa avtal, varigenom ökad möjlighet att komma i åtnjutande av sociala förmåner skulle öppnas såväl för svenska medborgare i andra medlemsstater som för personer från dessa länder här i landet. Sverige intager för övrigt redan, framhåller departementschefen, beträffande många socialförmåner den ståndpunkten, att utlänningar likställas med svenska medborgare.

Vidare anför departementschefen bl. a. följande.

»Vad först angår den provisoriska överenskommelsen om social trygghet vid ålderdom och nedsatt arbetsförmåga samt till efterlevande skulle den för Sveriges del bli tillämplig på förmåner enligt lagen den 29 juni 1946 om folkpensionering, lagen den 26 juli 1947 om bidrag till änkor och änklingar med barn samt lagen den 26 juli 1947 om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn. Enligt artikel 2 i överenskommelsen skall medborgare i annat fördragsslutande land äga rätt till ifrågavarande förmåner på samma villkor som förmånslandets egna medborgare, dock beträffande vissa förmånsformer med rätt för landet att uppställa särskilda förutsättningar. Dessa villkor är olika, allteftersom fråga är om en av avgifter beroende (»contributory») eller en av avgifter oberoende (»non-contributory») förmångren. — — —

Som den svenska folkpensionen utgår utan hänsyn till om folkpensionsavgift erlagts av den pensionsberättigade eller ej samt inga avgifter uttages för änke- och änklingsbidragen eller för de särskilda barnbidragen, blir dessa förmåner att hänföra till den senare kategorien. För förmåner av detta slag uppställs i överenskommelsen följande förutsättningar, nämligen att

utlännningen uppehållit sig i förmånslandet sammanlagt minst 15 år efter 20 års ålder, att han varit stadigvarande bosatt där oavbrutet minst fem år omedelbart före ansökan om förmån samt att han fortfarande är stadigvarande bosatt där. Vad angår förmåner vid nedsatt arbetsförmåga fordras därjämte, att vederbörande stadigvarande bosatt sig i förmånslandet innan den sjukdom, som orsakat nedsättningen av arbetsförmågan, första gången konstaterades av läkare. Dessa krav går utöver de i den svenska lagstiftningen uppställda villkoren. Beträffande folkpension samt änke- och änklingsbidrag fordras sålunda i regel medborgarskap i Sverige eller i land, varmed överenskommelse om utgivande av dessa förmåner träffats, ävensom mantalsskrivning här; och vad angår de särskilda barnbidragen kräves att barnet, utöver att det innehar medborgarskap som nyss sagts, skall stadigvarande vistas i Sverige. Det i överenskommelsen förutsatta tidsvillkoret motsvarar i stort sett den tid, som i länder med det kontinentala pensionsystemet i allmänhet kräves för att vederbörande skall erhålla full pension eller i varje fall en pension, som bereder honom en dräglig existens. I detta sammanhang bör erinras om att i de nordiska konventionerna rörande ålders- och invalidpensionering uppställs mindre stränga krav, nämligen blott fem års vistelse i förmånslandet omedelbart före pensionsansökan; för invalidpensionsförmån finnes även stadgad en kortare vistelsetid om ett år, i vilket fall dock kräves att vederbörande under denna vistelse varit arbetsför. Vad i den provisoriska överenskommelsen stadgas i detta hänseende synes sålunda kunna godtagas för Sveriges del utan reservation. Givetvis bör de personer, vilka omfattas av överenskommelsen, åläggas skyldighet att betala pensionsavgift till folkpensioneringen. Den del av den allmänna skatten, som går till folkpensioneringen, änke- och änklingsbidragen samt de särskilda barnbidragen, uttages redan nu av dem, i den mån de är skattskyldiga i Sverige.

Det i överenskommelsen angivna tidsvillkoret torde avse förmånstagarens förhållanden. I fråga om de särskilda barnbidragen skulle detta vara liktydigt med barnets förhållanden, något som skulle innebära, att sådant bidrag ej alls komme att utgå, eftersom det ej utgives för barn över 16 år. Det kan anmärkas, att barnbidragen i de andra länderna i allmänhet anses utgöra en försörjaren tillkommande förmån, varför tidsvillkoret blir tillämpligt på denne. Överenskommelsen lägger givetvis intet hinder i vägen för att förevarande stadgande från svensk sida ges en däremot svarande tolkning.

Genom överenskommelsens tilläggsprotokoll utsträcker tillämpningen av överenskommelsens bestämmelser till att omfatta även flyktingar. Flyktingbegreppet toges därvid i samma betydelse som i Förenta Nationernas konvention den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, vilken konvention ratificerats av Sverige. Rörande innehållet i denna konvention hänvisar jag till propositionen nr 134 till fjolårets riksdag. Här må blott erinras om att nämnda flyktingbegrepp omfattar dels sådana flyktingkategorier, som genom vissa tidigare internationella överenskommelser erhållit internationell status, dels ock personer som till följd av händelser, som inträffat före den 1 januari 1951, och i anledning av välgrundad fruktan för förföljelse

på grund av sin ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politiska åskådning befinner sig utanför sitt hemland samt är ur stånd att eller på grund av sådan fruktan icke önskar begagna sig av sitt hemlands skydd. I den förklaring, som de fördragsslutande länderna hade att avge i anslutning till denna konvention — en motsvarande förklaring skall enligt artikel 1 i tilläggsprotokollet avges i anslutning till detta protokoll om så ej skett redan tidigare i anledning av konventionen — har för svensk del angivits, att man i fråga om uttrycket »händelser som inträffat före den 1 januari 1951» avser ej blott i Europa timade händelser utan även händelser som inträffat annorstädes. Från svensk sida torde ingen erinran böra resas mot att även flyktingar, som haft hemvist i land som ratificerar den provisoriska överenskommelsen, beredes möjlighet att bli delaktiga av de nyss berörda svenska socialförmånerna efter minst 15 års vistelse i landet. Efter så lång tid i landet har dessa människor i allmänhet smält in i samhällslivet på sådant sätt, att det skulle vara obilligt att hålla dem utanför detta sociala skydd. I detta sammanhang bör erinras därom, att Sverige ej genom förevarande avtal förbinder sig att utgiva de angivna förmånerna till personer, som med eventuella framtida flyktingströmmar i samband med omvälvningar i olika delar av världen söker sig till vårt land. Med hänsyn till det anförda synes Sverige enligt min mening böra biträda tilläggsprotokollet i denna del.

Att man sålunda öppnar möjlighet för andra medlemsstaters medborgare ävensom flyktingar därifrån att bli delaktiga av de nämnda svenska förmånerna kräver ingen ändring i gällande lagstiftning, enär Kungl. Maj:t däri bemyndigats att träffa dylik överenskommelse med främmande makt såvitt angår dess medborgare, en fullmakt som genom lagen den 17 juni 1938 angående rätt för Konungen att meddela förordnande om vissa förmåner åt statslösa med flera utvidgats att avse även flyktingar, som stadigvarande vistas i riket.

Jag övergår härefter till den andra provisoriska överenskommelsen rörande social trygghet, som enligt artikel 1 omfattar förmåner vid sjukdom, moderskap, dödsfall, yrkesskador och arbetslöshet samt familjebidrag, i den mån dessa förmåner ej har karaktär av vård åt nödställda eller utgår från särskilda anordningar för personer i allmän tjänst eller utgör ersättningar på grund av krigshandlingar. Inom överenskommelsens tillämpningsområde synes numera för Sveriges del falla lagstiftningen om allmän sjukförsäkring, moderskapshjälp och mödrahjälp, vidare lagstiftningen om yrkesskadeförsäkring, arbetslöshetsförsäkring och arbetslöshetshjälp samt om allmänna barnbidrag ävensom vissa författningar rörande särskilda sjukhjälpförmåner.

Den förut avhandlade likställighetsprincipen har på förevarande område av den sociala tryggheten fastslagits, såvitt avser medborgare i de fördragsslutande länderna, i artikel 2 av överenskommelsen och, vad angår flyktingar från dessa länder, i artikel 2 av tilläggsprotokollet till överenskommel-

sen. Liksom enligt den nyss behandlade överenskommelsen äger emellertid fördragsslutande land uppställa särskilda förutsättningar för att utlänning skall få tillträde till de olika förmångrenarna. I vissa avseenden är dessa förutsättningar avhängiga av om det gäller en av avgifter beroende eller en av avgifter oberoende förmångren. I förutnämnda bilaga till överenskommelsen skall anges, vilken av dessa kategorier de förtecknade förmånerna tillhör.

I fråga om den allmänna sjukförsäkringen, moderskapshjälpen, mödrahjälp, arbetslöshetshjälpen och de allmänna barnbidragen, vilka samtliga utgör av avgifter oberoende förmånsformer, kommer följande i överenskommelsen uppställda förutsättningar att bli tillämpliga, nämligen att vederbörande skall ha uppehållit sig minst sex månader i förmånslandet och att han är stadigvarande bosatt där. Vidare kräves i fråga om samma förmåner, dock ej de allmänna barnbidragen, att vederbörande bosatt sig i förmånslandet innan förmånsbehovet blivit aktuellt, dvs. innan sjukdomen konstaterades av läkare, före barnets avlelse resp. före arbetslöshetens början. Något hinder för Sveriges anslutning till överenskommelsen i denna del synes icke föreligga, dock torde förbehåll böra göras i fråga om arbetslöshetshjälpen och de allmänna barnbidragen.

Vad angår sjuk- och moderskapshjälpen må erinras om att lagen om allmän sjukförsäkring och därmed även lagen om moderskapshjälp är tillämplig å här bosatta och mantalsskrivna utlänningar. Beträffande övriga av överenskommelsen omfattade sjukhjälpförmåner förhåller det sig så, att i Sverige som regel gäller jämställdhet mellan utlänningar och svenska medborgare i fråga om rätten till dylika förmåner. I vissa fall torde dock krävas, att utlänningen skall vara mantalsskriven här i riket. Överenskommelsen uppställer i fråga om förevarande förmåner, som utgår oberoende av avgifter, krav på minst sex månaders uppehåll i förmånslandet samt stadigvarande bosättning där. På nu ifrågakommande område synes — i belysning av vad i det föregående i samband med de allmänna barnbidragen anförts rörande det svenska mantalsskrivningskravet — ej för Sveriges del föreligga något ratifikationshinder.

I fråga om rätten till mödrahjälp göres i förordningen den 11 juni 1937 om mödrahjälp ingen skillnad mellan svensk och utländsk kvinna.

I 12 § kungörelsen den 27 maj 1949 angående vissa statliga och statsunderstödda åtgärder vid arbetslöshet stadgas, att arbetslöshetshjälp endast må tillkomma svensk medborgare eller medborgare i land, med vilket överenskommelse träffats om ömsesidighet beträffande hjälpåtgärder vid arbetslöshet, dock att arbetsmarknadsstyrelsen äger efter bemyndigande av Kungl. Maj:t medgiva arbetslöshetshjälp även till annan utlänning. Sådant bemyndigande har lämnats men därvid har föreskrivits, att utlänningen som regel skall ha haft stadigvarande anställning i Sverige under minst ett år, innan arbetslöshetshjälp må beviljas honom. Arbetsmarknadsstyrelsen har ansett, att skäl saknas för att i förevarande sammanhang uppmjuka kravet på ett års arbetsanställning; och jag finner i likhet med styrelsen riktigt, att för svensk del gjorts ett förbehåll mot överenskommelsen i detta avseende.

Allmänt barnbidrag utgår enligt 1 § andra stycket lagen den 26 juli 1947 om allmänna barnbidrag till bl. a. här i riket bosatt barn, som icke är svensk medborgare, om barnet fostras av någon som är bosatt och mantalsskriven i riket. Mantalsskrivningskravet betyder, att allmänt barnbidrag i vissa fall kan utgå för barnet först efter 14 månaders vistelse i landet, men även att bidraget i andra fall kan utgivas redan efter två månader. Ett svenskt förbehåll blir påkallat på denna punkt, men eftersom mantalsskrivningskravet kan verka än skärpande och än mildrande i förhållande till överenskommelsens sexmånadersregel och i genomsnitt torde ge samma resultat, synes förbehållet kunna formuleras såsom skedde vid avtalsförhandlingarna, nämligen att den svenska regeln skall anses stå i överensstämmelse med bestämmelserna i artikel 2 uti överenskommelsen. Ett sådant förbehåll kommer att omfatta även en annan bestämmelse i sagda artikel, som eljest skulle bli tillämplig på de allmänna barnbidragen, nämligen att i fall, då lagstiftningen i ett land beträffande rätten till viss förmån gör skillnad mellan olika barn allt efter deras medborgarskap, det utländska barnet skall behandlas såsom medborgare i landet i fråga. Eljest skulle det förutnämnda för utländska barn stadgade villkoret, att de skall fostras av här bosatt och mantalsskriven person, vilket villkor ej gäller för svenska barn, icke kunna upprätthållas i förhållande till utläningar från de fördragsslutande länderna.

Vad härefter angår yrkesskadeförsäkringen uppställes i överenskommelsen endast det kravet för att en utlänning skall bli omfattad av likställighetsregeln, att han uppehåller sig inom något av de fördragsslutande länderna. Enligt lagen den 14 maj 1954 om yrkesskadeförsäkring gäller i princip samma bestämmelser vare sig den skadade är svensk eller ej. I 30 § stadgas dock några undantag från huvudregeln. Är den ersättningsberättigade ej svensk medborgare och är han ej heller bosatt i riket, äger sålunda försäkringsinrättningen utan hans samtycke utbyta ersättning i form av sjukpenning, barntillägg eller livränta mot ett engångsbelopp om 50 procent av kapitalvärdet. Har skadan medfört döden och var den avlidne ej svensk medborgare och ej bosatt i riket, utgår begravningshjälp endast om dödsfallet skett inom tre månader efter skadans inträffande och livränta till efterlevande, som ej är svensk medborgare, allenast om denne vid tiden för skadans inträffande var bosatt i Sverige. Från dessa föreskrifter äger emellertid Kungl. Maj:t, under förutsättning av ömsesidighet, medgiva undantag för medborgare i visst land. Med stöd av motsvarande bemyndigande i den tidigare lagstiftningen om försäkring för olycksfall i arbete, där liknande bestämmelser om utläningar återfanns, har Kungl. Maj:t i anslutning till Genèvekonventionen den 5 juni 1925 angående lika behandling av in- och utländska arbetare i avseende å ersättning för olycksfall i arbete träffat överenskommelse härutinnan med ett antal främmande makter, vilka liksom Sverige ratificerat konventionen. I samband därmed har särskilda kungörelser utfärdats om att förutnämnda undantagsbestämmelser ej skall tillämpas i fråga om medborgare i det land kungörelsen avser. Enligt den

i det föregående berörda lagen av år 1938 angående rätt för Konungen att meddela förordnande om vissa förmåner åt statslösa med flera föreligger möjlighet att förordna om motsvarande dispens från undantagsreglerna för politiska flyktingar.

Beträffande arbetslöshetsförsäkringen kräves enligt överenskommelsen, att utlänningen skall vara stadigvarande bosatt i riket samt att han icke varit arbetslös ända sedan hitkomsten. Utlänningar har f. n. samma rätt till inträde i svensk erkänd arbetslöshetskassa som svenska medborgare. Arbetsmarknadsstyrelsen äger visserligen enligt 13 § förordningen den 15 juni 1934 om erkända arbetslöshetskassor föreskriva begränsningar i denna rätt. Några sådana begränsningar har hittills icke vidtagits, och något svenskt förbehåll torde ej påkallat i detta hänseende.

De båda provisoriska överenskommelserna och de därtill hörande tilläggsprotokollen är i övriga delar likalydande. Enligt artikel 4 i överenskommelserna göres dessa tillämpliga på tidigare fall, där förmåner ej förut kunnat utgå eller upphört att utgå i avsaknad av sådana bestämmelser, som nu intagits i överenskommelserna. I artikel 5 stadgas, att överenskommelserna ej skall verka inskränkande på bestämmelser i ländernas lagstiftning eller andra konventioner, som stadgar förmånligare villkor för den enskilde.

Jag övergår härefter till att behandla konventionen om social och medicinsk hjälp och tilläggsprotokollet därtill. Enligt artikel 1 i konventionen förbinder sig fördragsslutande land att låta andra fördragsslutande länders medborgare, som lovligen uppehåller sig inom landet, komma i åtnjutande av social och medicinsk hjälp i samma utsträckning och på samma villkor som landets egna medborgare. Vad som skall förstås med social och medicinsk hjälp framgår av artikel 2, enligt vilken däri innefattas all hjälp som enligt landets lagstiftning utgår till personer i nödställd belägenhet i form av erforderligt underhåll och vård. Dock avses ej förmåner, som omfattas av förutnämnda överenskommelser, ej heller förmåner vid krigsskada och dylikt.

Den lagstiftning, som vid Sveriges anslutning till konventionen skulle komma att omfattas av densamma, utgöres enligt en i särskild bilaga till konventionen intagen förteckning av lagen den 14 juni 1918 om fattigvården, 29 § barnavårdslagen den 6 juni 1924, som avser barns omhändertagande för samhällsvård, samt förordningen den 30 juni 1948 om familjebostads- och bränslebidrag. Såvitt angår sistnämnda författning synes emellertid för Sveriges del en utvidgning av konventionens tillämpningsområde höra ske så att därunder inbegripes alla författningar rörande av statsmedel finansierade allmänna bidrag med syfte att minska bostadskostnaderna. I hithörande lagar och författningar göres såvitt avser förutsättningarna för meddelande av nu ifrågavarande hjälp icke någon åtskillnad mellan svenska och utländska medborgare.

Genom tilläggsprotokollet göres konventionen tillämplig även på flyktingar, vilket begrepp här tages i samma betydelse som i överenskommelserna.

Enligt artikel 4 i konventionen skall kostnaderna för hjälp till ifrågavarande utlännningar bestridas av det land som beviljat hjälpen. Detta överensstämmer med vad i kostnadsfrågan stadgats i den nordiska konventionen den 9 januari 1951 om ömsesidigt utgivande av vård åt nödställda. Dock skall enligt artikel 5 i Europarådskonventionen de fördragsslutande länderna bistå varandra i fråga om att återbekomma beloppet av den som är underhållsskyldig gentemot hjälpmottagaren eller eljest har ekonomiska förpliktelser mot denne.

I artiklarna 6—10 upptages bestämmelser om hemsändning. Dessa bestämmelser äger helt naturligt icke tillämpning på flyktingar, vilket anges i artikel 3 stycket 1 uti tilläggsprotokollet. Såsom huvudregel skall gälla, att hemsändning av medborgare i fördragsslutande land ej må ske uteslutande på den grund, att han är i behov av hjälp. Från denna regel medgives undantag under vissa villkor, bland annat då vederbörande person ej oavbrutet uppehållit sig i ifrågavarande land minst fem år, därest han kom dit före 55 års ålder, eller minst tio år, om han kom dit efter det han uppnått denna ålder. Dock skall även i sådant fall hemsändning utnyttjas med stor återhållsamhet och endast när humanitära hänsyn ej talar däremot. De i konventionen upptagna stadgandena om hemsändning torde inrymmas under nuvarande svenska regler om hemsändning av utlänningar, som återfinnes i kungörelsen den 9 mars 1951 angående anmälan om fattigvård åt utlänningar m. m., och står i samklang med motsvarande bestämmelser i den nordiska konventionen om ömsesidigt utgivande av vård åt nödställda. En konsekvens av förevarande Europarådskonvention blir naturligtvis, att en person från fördragsslutande land, vilken uppehållit sig i Sverige minst fem resp. tio år, ej kan vägras uppehållstillstånd här i riket av blott det skälet, att han är i behov av socialhjälp.»

Utskottet

Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa,

att riksdagen med bifall till förevarande proposition, nr 53, måtte godkänna ratifikation av

dels provisorisk europeisk överenskommelse om social trygghet vid ålderdom och nedsatt arbetsförmåga samt för efterlevande,

dels provisorisk europeisk överenskommelse om social trygghet, dock ej vid ålderdom och nedsatt arbetsförmåga eller för efterlevande,

*dels europeisk konvention om social och medicinsk hjälp,
dels ock tilläggsprotokoll till dessa avtal.*

Stockholm den 22 februari 1955

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Nils Elowsson, Axel E. Svensson, Magnusson, Anders E. Johansson, Grönkvist, fru Hamrin-Thorell och herr Alvar Andersson;

från andra kammaren: fru Johansson i Norrköping, herr Nilsson i Göteborg, fröken Höjer, herrar Odhe, Bengtsson i Varberg, Ericsson i Näs, fröken Wetterström och herr Königson.
